18 Νοεμβρίου 2026

Κύπρος: Συντηρήθηκαν 210 μνημεία και 70 κοιμητήρια μέσω της Τεχνικής Επιτροπής για την Πολιτιστική Κληρονομιά

/ Γενικά Θέματα

Στη συντήρηση, προστασία ή αποκατάσταση περισσότερων από 210 μνημείων σε ολόκληρη την Κύπρο έχει συμβάλει από το 2008 η Δικοινοτική Τεχνική Επιτροπή για την Πολιτιστική Κληρονομιά, ενώ περισσότερα από 70 χριστιανικά και μουσουλμανικά κοιμητήρια έχουν ήδη συντηρηθεί, όπως ανέφερε ο Ελληνοκύπριος Συμπρόεδρος της Επιτροπής, Σώτος Κτωρής.

Μιλώντας σε **εκδήλωση της Κυπριακής Ακαδημίας Επιστημών, Γραμμάτων και Τεχνών,** αφιερωμένη στο έργο της Επιτροπής, που πραγματοποιήθηκε στο Πολιτιστικό Ίδρυμα της Τράπεζας Κύπρου στη Λευκωσία, ο κ. Κτωρής υπογράμμισε ότι η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς αποτελεί όχι μόνο υποχρέωση απέναντι στην ιστορία, αλλά και πεδίο συνεργασίας, οικοδόμησης εμπιστοσύνης και συμφιλίωσης μεταξύ Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων.

Στην ομιλία του, με τίτλο **«Τόπος – Χρόνος – Άνθρωποι»,** σημείωσε ότι η

πολιτιστική κληρονομιά της Κύπρου δεν περιορίζεται στα όρια της σημερινής διαίρεσης, ούτε μπορεί να ενταχθεί σε εθνικές αφηγήσεις που διεκδικούν αποκλειστικά την ιστορία του τόπου για τη μία ή την άλλη κοινότητα.

Όπως ανέφερε, η Κύπρος υπήρξε διαχρονικά σταυροδρόμι πολιτισμών και θρησκειών, οι οποίοι συνυπήρξαν και αλληλεπίδρασαν, αφήνοντας το αποτύπωμά τους στην αρχιτεκτονική, στα τοπωνύμια, στα ήθη και τα έθιμα και στη γαστρονομική παράδοση.

«Όλα αυτά συνθέτουν την ιδιαίτερη πολιτισμική φυσιογνωμία του τόπου μας και αποτελούν κοινή κληρονομιά όλων των ανθρώπων του», είπε.

Αναφερόμενος στο έργο της Επιτροπής, ο κ. Κτωρής σημείωσε ότι από το 2008 έχουν πραγματοποιηθεί παρεμβάσεις σε περισσότερα από 210 μνημεία, μεταξύ των οποίων εκκλησίες, μοναστήρια, τεμένη, τεκέδες, μεσαιωνικές οχυρώσεις, υδραγωγεία, νερόμυλοι, αρχαιολογικοί χώροι και οθωμανικά λουτρά.

Ανάμεσα στα μνημεία που περιλαμβάνονται στο έργο της Επιτροπής είναι η Μονή του Αποστόλου Ανδρέα, ο Πύργος του Οθέλλου και οι προμαχώνες Μαρτινέγκο και Ράβελιν στην Αμμόχωστο, η Παναγία της Λύσης, η Παναγία η Αψινθιώτισσα, η Παναγία της Κανακαριάς, το τέμενος της Τούζλας στη Λάρνακα, το Θέατρο των Σόλων και ο αρχαιολογικός χώρος της Αφέντρικας.

Ιδιαίτερη αναφορά έκανε στη συμβολή των Ελληνοκύπριων και Τουρκοκύπριων μελετητών, μηχανικών και άλλων επαγγελματιών που εργάζονται από κοινού για τη διάσωση των μνημείων, καθώς και στον ρόλο του Συμβουλευτικού Σώματος της Επιτροπής και του Προγράμματος Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (UNDP), το οποίο έχει την ευθύνη της τεχνικής επίβλεψης των έργων.

Όπως είπε, οι επαγγελματίες των δύο κοινοτήτων καλούνται να αντιμετωπίσουν όχι μόνο τεχνικές δυσκολίες, αλλά και εμπόδια και ευαισθησίες που απορρέουν από τις πολιτικές συνθήκες στην Κύπρο.

«Τα ίδια χέρια που φροντίζουν εκκλησίες και καμπαναριά, συντηρούν μιναρέδες και τεμένη, αποκαθιστούν χριστιανικά και μουσουλμανικά κοιμητήρια», ανέφερε, προσθέτοντας ότι αυτή η εικόνα αποτελεί την καθημερινή πραγματικότητα της Επιτροπής.

Ο κ. Κτωρής υπογράμμισε ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί τον σημαντικότερο χρηματοδότη της προσπάθειας, ενώ πολύτιμη χαρακτήρισε και τη συνεισφορά της Εκκλησίας της Κύπρου, της Πολιτείας μέσω της Προεδρίας της Δημοκρατίας, του

ΕΒΚΑΦ, των τοπικών κοινοτήτων και διεθνών οργανισμών.

Παράλληλα, αναγνώρισε ότι οι ανάγκες παραμένουν μεγάλες και οι διαθέσιμοι πόροι δεν επαρκούν για την υλοποίηση όλων των αναγκαίων έργων.

Όπως εξήγησε, η Επιτροπή αναγκάζεται να ιεραρχεί τις προτεραιότητές της, γνωρίζοντας ότι πολλά μνημεία θα πρέπει να περιμένουν, την ώρα που η φθορά του χρόνου συνεχίζεται.

Παρομοίασε μάλιστα την προσπάθεια με τον μύθο του Σισύφου, διευκρινίζοντας, ωστόσο, ότι στην περίπτωση της Επιτροπής ο κόπος δεν πηγαίνει χαμένος.

«Κάθε έργο που ολοκληρώνεται αφήνει πίσω του κάτι ουσιαστικό και διαρκές. Ένα μνημείο που διασώθηκε, ένα ακόμη δεσμό ανάμεσα στους ανθρώπους αυτού του τόπου. Και μαζί, ένα μικρό βήμα στον μακρύ δρόμο της συμφιλίωσης», είπε.

Περισσότερα από 70 κοιμητήρια έχουν συντηρηθεί

Ξεχωριστή αναφορά έκανε ο κ. Κτωρής στην αποκατάσταση των κοιμητηρίων, η οποία, όπως είπε, απέκτησε ιδιαίτερη θέση στο έργο της Επιτροπής μετά τη συμφωνία που επιτεύχθηκε μεταξύ του Προέδρου της Δημοκρατίας, Νίκου Χριστοδουλίδη, και του τότε Τουρκοκύπριου ηγέτη, Ερσίν Τατάρ, τον Μάρτιο του 2025.

Σύμφωνα με τον ίδιο, περισσότερα από 70 κοιμητήρια σε ολόκληρη την Κύπρο έχουν ήδη συντηρηθεί, με σημαντική συμβολή των τοπικών κοινοτήτων.

Περιγράφοντας την κατάσταση πολλών χριστιανικών και μουσουλμανικών κοιμητηρίων, έκανε λόγο για εγκατάλειψη, βεβηλώσεις, καταστροφή ταφικών μνημείων και, σε ορισμένες περιπτώσεις, πλήρη εξαφάνισή τους.

Χαρακτήρισε την εικόνα αυτή ως μία από τις πιο οδυνηρές όψεις της διαίρεσης της Κύπρου, επισημαίνοντας ότι η αποκατάσταση των κοιμητηρίων αποτελεί Μέτρο Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης με ισχυρό συμβολισμό.

Όπως εξήγησε, η σημασία του εγχειρήματος έγκειται στην αναγνώριση και στον έμπρακτο σεβασμό της μνήμης της άλλης κοινότητας.

Ψηφιακή καταγραφή δεκάδων μνημείων

Ο κ. Κτωρής αναφέρθηκε επίσης στην Πρωτοβουλία Ψηφιακής Πολιτιστικής Κληρονομιάς, μέσω της οποίας η Επιτροπή έχει προχωρήσει στην ψηφιακή τεκμηρίωση δεκάδων μνημείων, με τρισδιάστατες αποτυπώσεις, εικονικές περιηγήσεις και διαδραστικές εφαρμογές.

Όπως εξήγησε, η πρωτοβουλία αυτή αποκτά ιδιαίτερη σημασία λόγω της σταδιακής εξασθένησης των δεσμών των νεότερων γενεών με τους τόπους καταγωγής τους.

Προειδοποίησε ότι, όσο καθυστερεί η λύση του Κυπριακού, αυξάνεται ο κίνδυνος η σημερινή κατάσταση διαίρεσης να αντιμετωπίζεται από τις νεότερες γενιές ως κανονικότητα, καθώς οι άνθρωποι που έζησαν στους τόπους αυτούς σταδιακά φεύγουν από τη ζωή.

Στο πλαίσιο αυτό, σημείωσε ότι η προστασία των μνημείων δεν αποσκοπεί μόνο στη διατήρηση ιστορικών καταλοίπων, αλλά και στη διαφύλαξη της σχέσης των ανθρώπων με τους τόπους τους και της προοπτικής να αποτελέσουν ξανά μέρος της ζωής όλων των κοινοτήτων της Κύπρου.

Καταλήγοντας, ο κ. Κτωρής υπογράμμισε ότι τα μέλη της Επιτροπής, Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι, μοιράζονται το ίδιο όραμα για τη διάσωση της κοινής πολιτιστικής κληρονομιάς, παρά τις διαφορετικές ιστορικές εμπειρίες και προσεγγίσεις τους.

«Η αναγνώριση του πόνου του άλλου δεν ακυρώνει τον δικό μας, όπως και ο σεβασμός στην ταυτότητά του δεν σημαίνει ότι απαρνούμαστε τη δική μας», ανέφερε.

Τόνισε, τέλος, ότι οι τραγωδίες του παρελθόντος δεν μπορούν να αναιρεθούν, ωστόσο οι άνθρωποι μπορούν να επιλέξουν πώς θα αντιμετωπίσουν την ιστορία τους και πώς θα ενεργήσουν στο μέλλον.

«Να μην αποδεχθούμε τη σημερινή διαίρεση ως το αναπόφευκτο μέλλον της Κύπρου», κατέληξε.

Πηγή: ΚΥΠΕ